

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Από Αρχαιακά Νέα σε Αρχαιακά Νέα.....3

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Α.Ε.

-**Χριστίνα Βάρδα:** Ένας χρόνος λειτουργίας της Επιτροπής Ιδιωτικών Αρχείων.....4

ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΚΑ.

- **Β. Πελτίκογλου:** Εθνικό Κέντρο Μελέτης και Ερεύνης Βιβλιακού και Αρχαιακού Υλικού και Γραφικών Τεχνών.....6

-**Β. Πελτίκογλου:** Σκέψεις και προτάσεις για τη συντήρηση και αποκατάσταση του βιβλιακού και αρχαιακού υλικού.....8

ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

-**Α. Κράους:** Γ.Σ.Ε.Ε. Για ένα αρχείο του ελληνικού εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος. Η μεθόδευση..... 10

-**Ν. Παντελάκης:** Τα Ιστορικά Αρχεία των Ελληνικών Τραπεζών: Ένας πολύτιμος θησαυρός σε κρίση.....11

-**Χ. Βαρδα:** Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας ή Αρχεία κομμάτων..... 13

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

-**Ν. Παντελάκης:** Το συνέδριο των Ολλανδών αρχειονόμων στο Maastricht.....15

-**Α. Μπαφούνη:** XXVIII C.I.T.R.A. Χάαρλεμ (Ολλανδία) 7-10 Οκτωβρίου 1991.....18

-**Α. Κράους:** Τα αρχεία της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών της Γαλλίας (C.G.T.).....21

-**Ζ. Συνοδινός:** Διεθνές ενδιαφέρον για τα αρχεία και την ιστορία των τραπεζών.....22

Νέα μέλη της Ε.Α.Ε.25

Από "Αρχαιακά Νέα"

σε "Αρχαιακά Νέα"

Οκτώ μήνες μεσολάβησαν ανάμεσα στο προηγούμενο και το σημερινό τεύχος των Αρχαιακών Νέων. Είμαστε λοιπόν αναγκασμένοι να παραδεχθούμε ότι τα αρχικά σχέδια για τριμηνιαία περιοδική έκδοση ήταν εκ των πραγμάτων πολύ φιλόδοξα και ανέφικτα.

Σαν παράγοντες που συνέβαλαν στις δυσκολίες της έκδοσης μπορεί να θεωρηθούν από τη μία η έλλειψη συνεργασιών από τα μέλη της εταιρείας και από την άλλη ο φόρτος εργασίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου που είναι ταυτόχρονα και μέλη της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού. Το ζήτημα των Αρχαιακών Νέων απασχόλησε τη Γενική Συνέλευση που αποφάσισε να διευρύνει τη Συντακτική Επιτροπή και σε άλλα μέλη της εταιρείας.

Το τεύχος αυτό περιλαμβάνει στη στήλη "Δραστηριότητες της Ε.Α.Ε." απολογισμούς των Επιτροπών Ιδιωτικών Αρχείων.....

ενώ στη στήλη Αρχαιονομικά δύο άρθρα του Β. Πελτίκογλου που αναφέρονται στη συντήρηση και αποκατάσταση του βιβλιακού και αρχαιακού υλικού. Το πρώτο άρθρο επικεντρώνεται στα προβλήματα που υπάρχουν στον τομέα συντήρησης και αποκατάστασης του αρχαιακού υλικού ενώ το δεύτερο αναφέρεται στην αναγκαιότητα ίδρυσης "Εθνικού Κέντρου Μελέτης και Ερευνης Βιβλιακού και Αρχαιακού Υλικού και Γραφικών Τεχνών".

Στις Αρχαιακές Ειδήσεις το τεύχος περιλαμβάνει τρία άρθρα:

α) Άρθρο του Α. Κράους που αναφέρεται στις ενέργειες που έγιναν μέχρι σήμερα για τη δημιουργία αρχείων του Ελληνικού Εργατικού Συνδικαλιστικού Κινήματος

β) Άρθρο του Ν. Παντελάκη σχετικά με την κατάργηση των Ιστορικών Αρχείων των Τραπεζών. Στο άρθρο τονίζεται ιδιαίτερα ο κίνδυνος οριστικής καταστροφής και απώλειας μεγάλου μέρους του αρχαιακού πλούτου των τραπεζών.

Στα Διεθνή Νέα το τεύχος περιλαμβάνει τρία άρθρα:

α) Ένα άρθρο του Ν. Παντελάκη για τα συμπεράσματα του συνεδρίου των Ολλανδών αρχειονόμων στο Μάαστριχτ .

β) Ένα άρθρο της Λ. Μπαφούνη για τις εργασίες της XXVIII C.I.T.R.A.

γ) Ένα άρθρο του Α. Κράους για τα αρχεία της C.G.T.

Το Διοικητικό Συμβούλιο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Α.Ε.

Επιτροπή Ιδιωτικών Αρχείων.

Η Επιτροπή Ιδιωτικών Αρχείων κλείνει σε λίγο καιρό ένα χρόνο λειτουργίας.

Στην τρίτη συνεδρίαση μας στις 30 Οκτωβρίου 1991 (οι δύο προηγούμενες έγιναν 10 Φεβρουαρίου και 24 Απριλίου και είχαν μεγάλη συμμετοχή σε αντίθεση με την τελευταία), μετά από αρκετή συζήτηση αποφασίσαμε παρ' όλα τα αρνητικά δεδομένα να συνεχίσουμε και να μην παραδώσουμε τα όπλα. Είχαμε στείλει τον περασμένο Ιούνιο μία επιστολή συνοδευόμενη από ένα ερωτηματολόγιο σε 80 περίπου φορείς που ενδεχομένως είχαν ιδιωτικά αρχεία (ο κατάλογος αποδεκτών δεν περιελάμβανε επιχειρήσεις, αλλά βιβλιοθήκες, μουσεία, εταιρείες, συλλόγους) και περιμέναμε με κάποια επιφυλακτικότητα ομολογουμένως την ανταπόκριση στην πρόσκλησή μας.

Η διωρία που είχαμε δώσει για να μας απαντήσουν ήταν τέλη Σεπτεμβρίου του 1991. Σήμερα έχουμε στα χέρια μας δέκα τέσσερις απαντήσεις:

1) Ακαδημία Αθηνών ΚΕΙΝΕ, 2) Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο, 3) Γ.Α.Κ., 4) Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, 5) Δημόσια Βιβλιοθήκη Μηλεών, 6) Δημόσια Βιβλιοθήκη Ζαγοράς, 7) Ε.Λ.Ι.Α., 8) Εθνική Πινακοθήκη, 9) Εθνική Τράπεζα, 10) Εταιρεία Θεσσαλικών Ερευνών, 11) Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 12) Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών-Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 13) Μουσικό λαογραφικό Αρχείο Μέλπως Μερλιέ, 14) Πολεμικό Μουσείο.

Οι υπόλοιποι μας αγνόησαν είτε αδυνατούν λόγω φόρτου και όγκου υλικού να μας ενημερώσουν (π.χ. Μουσείο Μπενάκη).

Τα συμπεράσματα που βγάλαμε από αυτήν την συγκεκριμένη προσπάθεια μας είναι τουλάχιστον αποκαρδιωτικά.

Διαπιστώσαμε ότι χωρίς προσωπική επαφή και πίεση δεν γίνεται τίποτα και ότι συμφέροντα επαγγελματικά και τακτικής είναι υπαρκτά. Παρ' όλα αυτά, αποφασίσαμε να προχωρήσουμε με ό,τι έχουμε στα χέρια μας σε μία καταγραφή στην πιο απλοποιημένη της μορφή, για ν' αποτελέσει έστω, έναν χιτρίς ιδιαίτερες αξιώσεις πρώτο πυρήνα. Θα πρέπει να ειπωθεί ότι η δουλειά αυτή θα καταλήξει δυστυχώς να γίνει από

1-2 ανθρώπους, για λόγους διαθεσιμότητας, αποστάσεων, συντονισμού κ.λ.π. Με αυτή την ευκαιρία θα ήθελα να πω δύο λόγια για το θεσμό των επιτροπών. Κατά τη γνώμη μου είναι μεγάλη πλάνη να νομίζουμε ότι μπορούν να δραστηριοποιηθούν μέλη με τη συμμετοχή τους σε μία επιτροπή. Τελικά, ό,τι δεν είναι υποχρεωτικό ή αμοιβόμενο ή έχει επιπτώσεις στην προσωπική μας προβολή, πολύ δύσκολα μας κινητοποιεί. Πρέπει να έχει κανείς μεγάλο “ψώνιο” για να αφιερώνει το χρόνο και τις δυνάμεις του στη δουλειά μιάς ομάδας. Καθοριστικό βέβαια είναι και το αντικείμενο μιάς επιτροπής καθώς και ο τρόπος συμμετοχής και προσφοράς που επιτρέπουν λιγότερο ή περισσότερο συλλογικότητα και σωστό συντονισμό.

Με τι όμως μπορεί νάντικατασταθεί αυτό το σχήμα και ποιά η συνταγή της σωστής λειτουργίας του, αν υπάρχει. Τι προτείνουν τα μέλη της Ε.Α.Ε. για να ενεργοποιηθούν, να έχουν ουσιαστική συμμετοχή στις δραστηριότητες της και να δώσουν δημιουργική πνοή στο έργο της;

Χριστίνα Βάρδα.

ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΚΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΣ ΒΙΒΛΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Το θέμα της ίδρυσης ενός Εθνικού Κέντρου Μελέτης και έρευνας βιβλιακού και αρχαιακού υλικού και γραφικών τεχνών είναι θέμα σοβαρόν και απασχόλησε τον υπογράφοντα πολλές φορές στο παρελθόν και πρότεινε την ίδρυση και σύσταση του και με δημοσίευμα. Απασχόλησε πολύ το εργαστήριο συντήρησης και αποκατάστασης της Εθνικής Βιβλιοθήκης, η οποία έχει και την ευθύνη των βιβλιοθηκών και του ευρύτερου ελληνικού χώρου. Η ίδρυση του Κέντρου θα υποβοηθήσει πολύ την όλη υπόθεση της καλής διαφύλαξης και θεραπείας και αποκατάστασης του βιβλιακού και αρχαιακού υλικού της χώρας μας.

Τι όμως είναι το προτεινόμενο Κέντρο; Ποιοί είναι οι σκοποί του και το αντικείμενο μελέτης και έρευνας; Ποία είναι η οργανική του σύνθεση;

Το προτεινόμενο Κέντρο σε συντομία, είναι ένα επιστημονικό Κέντρο, όπου εκτελούνται διάφορα μελέται και έρευνα επί του συνόλου των υλικών, τα οποία απαρτίζουν ένα βιβλίο, ένα αρχείο, καθώς και όλα τα δευτερεύοντα υλικά, τα οποία ευρίσκομε επάνω στα υποστρώματα γραφής, όπως τη μελάνη, τα χρώματα, τα μεταλλικά εξαρτήματα κ.α. Κύριο όμως μέλημα του είναι η μελέτη και η έρευνα από ιστορική και επιστημονική πλευρά του χαρτιού, της περγαμινής, του δέρματος.

Στο επιστημονικό αυτό Κέντρο υπάρχει η ίδια σχεδόν οργάνωση με ένα πλήρες οργανωμένο εργαστήριο συντήρησης και αποκατάστασης βιβλιακού και αρχαιακού υλικού. Υπάρχουν όλα τα τμήματα ενός εργαστηρίου, στα οποία γίνονται οι συγκεκριμένες και κατά θέματα έρευνες και μελέτες. Υπάρχει δηλ. το τμήμα χάρτου, το τμήμα βιολογίας, το τμήμα Χημείας, το τμήμα Φυσικής, το τμήμα βιβλιοδεσίας, το τμήμα Φωτογραφίας-Μικροφωτογράφισης. Στα διάφορα αυτά τμήματα υπάρχουν, ενίοτε και προσαρτημένα εργαστήρια στα οποία εκπαιδεύονται οι υποψήφιοι συντηρητές, υπό την επίβλεψη των εξειδικευμένων συντηρητών και επιστημόνων του Κέντρου.

Στο Κέντρο, λοιπόν, αυτό συγκεκριμένα, γίνονται έρευνα επί των συνθέσεων και τρόπων κατασκευής των υλικών, καταβάλλονται προσπάθειαι να εξευρεθούν οι πηγές των πρώτων υλών, δηλ. π.χ. από πιο υλικό είναι κατασκευασμένο το χαρτί, από πίο ζώο είναι κατασκευασμένη η περγαμινή και το δέρμα. Τι υλικά και χημικά παρασκευάσματα χρησιμοποιήθηκαν στην κατασκευή τους. Ερευνούνται όλοι οι

παθογόνοι παράγοντες που έφθειραν και κατέστρεψαν το συγκεκριμένο υλικό. Μελετούνται τα διάφορα μελάνια και τα προβλήματα που προξενούν με το χρόνο στο υλικό μας. Γίνονται έρευνες για να εξευρεθούν τα επιστημονικά εκείνα μέσα που θα προφυλάξουν το υλικό μας από μελλοντικές φθορές και ζημιές, που θα θεραπεύσουν ή θα εμποδίσουν την εξέλιξη των φθορών του βιβλιακού και αρχαιακού μας υλικού. Γίνονται δοκιμές νέων υλικών, φαρμάκων, χημικών παρασκευασμάτων και μελετούνται οι αντιδράσεις των παθογόνων παραγόντων σ' όλα αυτά. Σ' όλες αυτές τις έρευνες και μελέτες συνεργάζονται, κάπου οι επιστήμονες. Οι έρευνες δηλ. του Χημικού και του Βιολόγου συνεξετάζονται, διότι κάτι που οφείλει π.χ. από πλευράς Χημείας βλάπτει πιθανώς από πλευράς Βιολογίας. Δεν πρέπει να ξεχνούμε, αλλά να τονίζουμε, ότι η επιστήμη της Παθολογίας του βιβλιακού και αρχαιακού υλικού είναι μία συλλογική επιστήμη. Όταν κάτι δογματικά ορίζεται και υποδεικνύεται από το Κέντρο είναι αποκύημα προσπαθειών των διαφόρων ειδικών επιστημόνων. προσπαθούν, οι επιστήμονες να εξεύρουν και νέες συνθέσεις και τρόπους κατασκευής υλικών. Π.χ. γίνονται προσπάθειες για τη βελτίωση του χαρτιού και να κατασκευασθεί χαρτί το οποίο θα αντιδρά πολύ στους παθογόνους παράγοντες. Ένα αποτέλεσμα των προσπαθειών αυτών είναι η κατασκευή ουδέτερου χαρτιού (Acid free paper). Καταβάλλονται προσπάθειες, με τη βοήθεια μηχανολόγων και τεχνικών να κατασκευασθούν μηχανήματα που θα υποβοηθήσουν την θεραπεία του υλικού. Το Φωτογραφικό-Μικροφωτογραφικό εργαστήριο μαζί με το Φυσικό προσπαθούν να εύρουν τρόπους φωτογραφήσεως π.χ. καμμένων υλικών. Βεβαίως, στο σύντομο αυτό άρθρο δεν είναι δυνατό να περιγραφούν όλες οι δραστηριότητες του Κέντρου.

Η επιστήμη της Παθολογίας του βιβλίου-αρχείου δεν είναι μία επιστήμη στατική, αλλά δυναμική. Καθημερινά σημειώνονται πρόοδοι στον τομέα αυτό. Κάτι που σήμερα θεωρείται "Πανάκεια", αύριο καθαιρείται και απορρίπτεται. Το Κέντρον, λοιπόν, αυτό είναι ο καθοδηγητής των συντηρητών. Βεβαίως, τα Κέντρα αυτά, ως ερευνητικά, δεν μπορούν να διεκδικήσουν και το αλάθητον και το τέλειον. Κάθε Κέντρον έχει την ιδική του Φιλοσοφία και γραμμή πλεύσης. Σ' αυτό οφείλονται οι διαφοροποιήσεις των Κέντρων σε πολλά σημεία.

Τα περισσότερα κράτη, ιδίως στην Ευρώπη, διαθέτουν ένα παρόμοιο ερευνητικό Κέντρο, πλην της Ελλάδας, η οποία, δια μέσου των εξειδικευμένων και εργαζομένων συντηρητών, παίζει πάντοτε το ρόλο του επαίτη και δορυφόρου. Θα εξαρτάται πάντοτε από τις έρευνες και μελέτες των ξένων. Θα είναι υποτελής στους ξένους. Η ίδρυση συνεπώς ενός παρόμοιου Κέντρου αποτελεί σωτηρία και επιβεβλημένη λύση για την χώρα μας. Το Κέντρο και όλοι οι συνεργαζόμενοι επιστήμονες ομού θα αποτελέσουν τον καθοδηγητή στον τομέα της συντήρησης και αποκατάστασης βιβλιακού, αρχαιακού υλικού και γραφικών τεχνών. Θα είναι σε θέση να χαράσσει την ακολουθησομένη πολιτική με αποτέλεσμα, θεμιτό και επιθυμητό από όλους όσους έχουν καθαρά συνείδηση, να μη παρατηρείται το "ποικιλόμορφον" στην θεραπεία και

αποκατάσταση του φθαρμένου υλικού, ως επίσης το φθαρμένο υλικό να μη πεφτει θύμα της φαντασίας, αθέμιτων, πολλές φορές, φιλοδοξιών, μάλιστα ενός αδέξιου συντηρητού. Δεν θα ημπορεί ο κάθε συντηρητής να κάμνει ότι θέλει, διότι πάντοτε θα έχουμε ζημίες, αντί θεραπείας, όπως τούτο παρατηρείται σήμερα, μεμονωμένες μεν, αλλά υπαρκτές περιπτώσεις.

Η εισήγησή μου αυτή, αποτελεί έκκληση προς όλους τους αρμοδίους φορείς και συγχρόνως παράκληση να συνειδητοποιήσουν, επί τέλους, την σοβαρότητα του θέματος και να λάβουν υπόψη την γνώμη όλων των συντηρητών, και όχι μεμονωμένων. Τούτο απεδείχθη ζημιόγονο μέχρι στιγμής. οθδείς τέλειος, αλλ' ούτε και η μόνη πείρα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, όταν η πείρα αποδεικνύεται, με την συνήθη τακτική, ζημιόγωνα.

Β.Πελτίκογλου

Σκέψεις και προτάσεις για τη συντήρηση και αποκατάσταση του βιβλιακού και αρχειακού υλικού.

Το θέμα της καλής και ορθής συντήρησης, θεραπείας και αποκατάστασης του φθαρμένου υλικού, βιβλιακού και αρχειακού αίνας πολυ σοβαρό, το οποίο, όμως, ούτε αντιμετωπίστηκε αλλ' ούτε αντιμετωπίζεται με την πρέπουσα σοβαρότητα και υπευθυνότητα.

Με το παρον σχόλιο μου και δημοσίευμα μου επιθυμώ να τονίσω και να διατυπώσω ωρισμένες σκέψεις, που πιστεύω και ελπίζω να αποτελέσουν το “ένανσμα” και το “κέντρισμα” για τη βελτίωση της κατάστασης, που επικρατεί σήμερα στο χώρο των βιβλιοθηκών και των αρχείων.

α) Ένα μεγάλο ποσοστό του βιβλιακού και αρχειακού υλικού στη χώρα μας είναι φθαρμένο, ένα άλλο δε δρομολογήθηκε ή ετοιμάζεται για να δρομολογηθεί προς τη καταστροφή και αφάνεια, από την άγνοια που έχουν οι βιβλιοφύλακες και οι αρχαιοφύλακες, για τους διεθνείς κανόνες καλής διαφύλαξης και συντήρησης του υλικού των.

β) Πολλές βιβλιοθήκες και αρχεία στεγάζονται σε κτίρια παλαιά και ακαταλληλα. Παρουσιάζουν δε αυτά εγγενή υγρασία. Ευρίσκονται σε περιοχές κέντρου πόλεων, παράκτιες περιοχές, βιομηχανικές περιοχές. Δεν υπάρχουν δε και δεν επικρατούν οι κατάλληλες και ενδεδειγμένες θερμοϋγρομετρικές τιμές, δεν υπάρχουν κλιματιστικές εγκαταστάσεις κ. α.

γ) Οι χώροι αποθήκευσης δεν είναι κατάλληλοι.

δ) Το προσωπικό δεν είναι κατάλληλα καταρτισμένο πάνω στα θέματα και το αντικείμενο της επιστήμης της Παθολογίας του βιβλιακού και αρχειακού υλικού,

γνώσεις που θα τους βοηθήσουν, ώστε να διαφυλάσσουν καλά και σωστά το υλικό τους. Πρέπει να δοθεί μεγάλη σημασία στην καταλληλή ενημέρωση τους πάνω στα σχετικά αυτά θέματα, ώστε να μη γίνονται αυτοί υπαίτιοι και άλλων ζημιών.

ε) Δεν υπάρχει επαρκής αριθμός εξειδικευμένων συντηρητών, αλλ' ούτε ικανός αριθμός Κέντρων-Εργαστηρίων συντήρησης και αποκατάστασης υλικού, τα δε υπάρχοντα, λίγα σε αριθμό, δεν είναι κατάλληλα και πλήρως εξοπλισμένα, με κάποια εξαίρεση το εργαστήριο της Εθνικής Βιβλιοθήκης, που είναι ικανοποιητικά εξοπλισμένο.

στ) Δεν υπάρχει ελληνική βιβλιογραφία πάνω σε θέματα συντήρησης, θεραπείας και αποκατάστασης βιβλιακού και αρχαιακού υλικού, υπάρχουν μόνο μικροθήρα και μία μικρομελέτη. Δεν υπάρχει μία βιβλιοθήκη ειδική πάνω στα θέματα αυτά, ώστε οι υποψήφιοι συντηρητές και οι υπεύθυνοι βιβλιοφύλακες και αρχαιοφύλακες να τη συμβουλευτούν. Οι μόνες βιβλιοθήκες είναι οι προσωπικές κάθε συντηρητή που δεν είναι προσπελάσιμες.

ζ) Δεν επιτεύχθηκε μέχρι σήμερα καμμία προσέγγιση των εργαζομένων συντηρητών σε υπηρεσιακό επίπεδο, με την πρωτοβουλία των αρμοδίων Υπουργείων. Οι σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ των συντηρητών είναι διαπροσωπικές, βασίζονται στις δημόσιες σχέσεις μεταξύ των. Μία προσέγγιση αυτών θα έδιδε την ευκαιρία σε κάθε συντηρητή να δείξει την αξία του και να αφαιρέσει "πέπλους"...

η) δεν υπάρχει μία πολιτική και μία γραμμή στη συντήρηση και αποκατάσταση του φθαρμένου υλικού, διό και παρατηρούνται, ιδίως σε μοναστηριακές βιβλιοθήκες ζημιές και διαπιστώνεται συναγωνισμός, σε θέματα φθορών, με το χρόνο...

θ) Δεβ υπάρχει ένα Εθνικό Κέντρο Μελέτης και Έρευνας του βιβλιακού και αρχαιακού υλικού και γραφικών τεχνών, όμοια με αυτά που υπάρχουν στο εξωτερικό. Η ίδρυσή του, την οποία πολλές φορές δια δημοσιευμάτων και δια μέσου των μέσων μαζικής επικοινωνίας συνέστησα, θα λύσει πολλά προβλήματα.

ι) Πρέπει, τέλος, να συνειδητοποιήσουμε όλοι, ότι δεν έχουμε το δικαίωμα να καταστρέψουμε ό,τι δεν κατέστρεψε ο χρόνος, με την αδιαφορία και την άγνοια μας.

B. Πελτικόγλου.

ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Γ.Σ.Ε.Ε. Για ένα αρχείο του ελληνικού εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος. Η μεθόδευση.

Η Ε.Γ. της Γ.Σ.Ε.Ε. ενέκρινε πριν λίγο καιρό την πρόταση μας για τη διάσωση και αξιοποίηση του αρχείου της όπως και για τον εμπλουτισμό του με στόχο την κάλυψη του ελληνικού συνδικαλιστικού χώρου. Μιά σημαντική ομάδα βετεράνων του συνδικαλισμού γύρω από τον Ο.Χατζηβασιλείου πρώην πρόεδρο της Γ.Σ.Ε.Ε. έχει συγκροτήσει πρόσφατα εταιρεία με σκοπό τη συγκρότηση Ιστορικών Αρχείων του ελληνικού συνδικαλισμού.

Η πρόταση αυτή είχε στηριχθεί σε άλλη παλιότερη που υποβάλαμε το 1985 στη Γ.Σ.Ε.Ε. χωρίς όμως τότε ανταπόκριση. Προσπαθήσαμε τη φορά αυτή να φέρουμε τη Γ.Σ.Ε.Ε. σε επαφή με τα Γ.Α.Κ. με στόχο τη δημιουργία αρχειακών παραστάσεων και ευαισθησιών στο επίπεδο του ανωτάτου συνδικαλιστικού επιτελείου. Έτσι πραγματοποιήθηκαν δύο συναντήσεις: Μία πρώτη στη Γ.Σ.Ε.Ε., με την παρουσία του κ. Ν. Καραπιδάκη, διευθυντή των Γ.Α.Κ., και του κ. Δ. Χατζησωκράτη, μέλους της διοίκησης της Γ.Σ.Ε.Ε. όπως και του υπογράφοντα.

Τα κυριότερα σημεία της συνάντησης, μαζί με τις ιδέες και διαπιστώσεις της πρότασης του 1985, αποτέλεσαν το περιεχόμενο του κειμένου που διαμορφώθηκε τελικά σαν νέα πρόταση στη Γ.Σ.Ε.Ε. και εγκρίθηκε. Στη νέα αυτή πρόταση έλαβε μέρος και ο κ. Β. Βανδώρος υπεύθυνος και δημιουργός του αρχείου και της βιβλιοθήκης του Υπουργείου Εργασίας που εκδήλωσε ανάλογο ενδιαφέρον. Στη συνέχεια και όταν το κείμενο εγκρίθηκε ξεκίνησε μια διαδικασία που οδήγησε στη σύνταξη πολυσέλιδης αναλυτικής πρότασης που κατέγραφε λεπτομερέστερα τιςστη Γ.Σ.Ε.Ε. κατά υπηρεσία, τη διατύπωση ανάγκης αρχειακού κανονισμού και τη διεύρυνση των στόχων του αρχείου. Υπήρξαν βέβαια, όπως παντού, διαφωνίες και συζητήσεις ιδίως πάνω στη χρησιμότητα των κατά υπηρεσία, τον αρχειακό κανονισμό κλπ., μεθοδεύσεις που είναι ξένες στην εμπειρική αρχειονομία. Μια δεύτερη συνάντηση έγινε στα Γ.Α.Κ. με τους ίδιους παρόντες και επίσης τον κ. Β. Βανδώρο όπου θίχτηκαν ιδίως θέματα εκπαίδευσης αρχειονόμων,ανοίγματος των αρχείων και χωροταξίας και εγκατάστασης στο αναπαλαιωμένο κτίριο της Γ.Σ.Ε.Ε.

Παρά τις μεγάλες σημερινές οικονομικές δυσκολίες η διοίκηση της Γ.Σ.Ε.Ε. είναι έτοιμη και πρέπει να προχωρήσει άμεσα στην υλοποίηση των αποφάσεων που προκαλέσαμε ιδίως όσον αφορά τη συγκέντρωση και διάσωση αρχείων.

Α.Κράους.

|| Τα Ιστορικά Αρχεία των Ελληνικών Τραπεζών: Ένας πολύτιμος θησαυρός σε κρίση.

Τον περασμένο χρόνο, οι διοικήσεις των μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζών (Εθνικής, Εμπορικής, Αγροτικής) αποφάσισαν να “συρρικνώσουν” ή να “καταργήσουν” τη δραστηριότητα των Ιστορικών τους Αρχείων, με την αιτιολογία της δραστηκής περιστολής των δαπανών τους σε περίοδο βαθιάς οικονομικής κρίσης. Οι αποφάσεις αυτές, όπως ήταν φυσικό, προκάλεσαν την εύλογη ανησυχία τόσο των ερευνητών που ασχολούνται με την ελληνική οικονομική και πολιτική ιστορία, όσο και των αρχειονόμων.

Η ερευνητική και πανεπιστημιακή κοινότητα αντέδρασε έντονα στην πολιτική αυτή που είχε σαν άμεσες επιπτώσεις, αφ' ενός μεν να χαθεί η δυνατότητα πρόσβασης και χρησιμοποίησης του πολύτιμου και απαραίτητου για την έρευνα αρχειακού υλικού των ελληνικών τραπεζών, αφ' ετέρου να χαθεί μια σημαντική πηγή χρηματοδότησης των ερευνών αυτών. Ο ημερήσιος και εβδομαδιαίος τύπος στη συνέχεια των αντιδράσεων δημοσίευσε μιά σειρά από άρθρα που αναφέρονταν στην ερευνητική και εκδοτική δραστηριότητα των Ιστορικών Αρχείων των τραπεζών (Καθημερινή, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, Οικονομικός Ταχυδρόμος).

Από την πλευρά της η αρχειακή κοινότητα κινητοποιήθηκε για να επισημάνει, στους αρμόδιους φορείς αλλά και στην κοινή γνώμη, ότι η πολιτική αυτή οδηγεί, χωρίς καμμία αμφιβολία, στη σίγουρη απώλεια πολύτιμων αρχειακών πηγών.

Θα θέλαμε από αυτή εδώ τη στήλη να τονίσουμε για άλλη μιά φορά ότι τα Ιστορικά Αρχεία των Ελληνικών Τραπεζών υπήρξαν πρωτοποριακοί θεσμοί, στο ζήτημα της διάσωσης και αξιοποίησης των αρχείων των επιχειρήσεων, όχι μόνο για τα ελληνικά πλαίσια αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σήμερα λοιπόν κάποιοι προχωρούν στην κατάργηση των θεσμών αυτών αντί να φροντίζουν να τους διατηρήσουν ώστε να αποτελούν πρότυπο και παράδειγμα προς μίμηση για άλλες επιχειρήσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Στα πλαίσια των Ιστορικών Αρχείων των Τραπεζών πραγματοποιούνταν μέχρι σήμερα δύο ειδών εργασίες:

α) οι αρχειονομικές που είχαν σχέση με τον εντοπισμό, διάσωση, εκκαθάριση, συντήρηση και ταξινόμηση του αρχειακού υλικού ώστε να είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί από τους ερευνητές και

β) οι ερευνητικές και εκδοτικές που είχαν σχέση με την αξιοποίηση του αρχαιακού αυτού υλικού, σε συνδυασμό βέβαια και με αρχαιακό υλικό που βρίσκονταν σε άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς (π.χ. Γενικά Αρχεία του Κράτους, Ιστορικό Αρχείο Υπουργείου Εξωτερικών, Δημοτικά αρχεία, Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου), για τη μελέτη της οικονομικής κοινωνικής και πολιτικής ιστορίας του τόπου.

Από την πλευρά μας, σαν Ελληνική Αρχαιακή Εταιρεία, για άλλη μιά φορά θέλουμε να τονίσουμε ότι πρέπει να συνειδητοποιηθεί από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς ότι οι αρχειονομικές εργασίες αποτελούν σοβαρό έργο υποδομής χωρίς την ύπαρξη του οποίου καμιά σοβαρή ερευνητική δουλειά δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί. Το μεγάλο μειονέκτημα των αρχειονομικών εργασιών βρίσκεται στη φύση τους που δεν επιτρέπει συνήθως την ευρύτερη προβολή τους, με αποτέλεσμα να αγνοούνται από το πλατύ κοινό, ενώ το ίδιο δεν συμβαίνει με το ερευνητικό έργο που μέσω του εκδοτικού προγράμματος γίνεται πλατύτερα γνωστό.

Με την κατάργηση των Ιστορικών Αρχείων κινδυνεύουμε άμεσα να χάσουμε για **πάντα** πολύτιμο αρχαιακό υλικό. Το αρχαιακό αυτό υλικό θα καταστραφεί, είτε διότι δεν θα επισημανθεί έγκαιρα η σπουδαιότητα του ώστε να τύχει διαφορετικής μεταχείρισης από το υπόλοιπο άχρηστο αρχαιακό υλικό που πάει για πολτοποίηση, είτε διότι δεν θα συντηρηθεί σωστά, αφού αρμόδιοι επαγγελματίες για αυτές τις εργασίες δεν θα υπάρχουν. Οι συνέπειες μιας τέτοιας πολιτικής θα είναι ανεπανόρθωτες.

Τη στιγμή ακριβώς που θα πίστευε κανείς πως οι διάφοροι κρατικοί και μη φορείς θα αντιλαμβάνονταν τη σημασία παραπέρα ανάπτυξης του θεσμού των ιστορικών αρχείων των τραπεζών και ενώ έπρεπε να απασχολεί όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς (πολιτεία τράπεζες, ερευνητές, ιστορικά αρχεία), μετά από μια δεκάχρονη πορεία, ποιές θα έπρεπε να είναι οι νέες κατευθύνσεις και ποιά η ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών αυτών ώστε να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα που δημιουργεί η μαζική εισαγωγή σε όλους τους χώρους η νέα τεχνολογία, βρισκόμαστε μπροστά σε μια εκ διαμέτρου αντίθετη πολιτική.

Η Ελληνική Αρχαιακή Εταιρεία με τις λίγες δυνάμεις που διαθέτει κατέβαλε, καταβάλει και θα καταβάλει προσπάθειες να ευαισθητοποιήσει την πολιτική οικονομική και πνευματική ηγεσία του τόπου πάνω στο ζήτημα της αναγκαιότητας ανάπτυξης και όχι κατάργησης των θεσμών που είναι επιφορτισμένοι με τη διάσωση των πολύτιμων ιστορικών τεκμηρίων.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Αρχαιακής Εταιρείας σε μιά προσπάθεια ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και των επιχειρηματιών για την αναγκαιότητα διάσωσης των αρχείων των επιχειρήσεων αποφάσισε να διευρενήσει τη δυνατότητα συνδιοργάνωσης ημερίδας με Θέμα: Τα αρχεία και η ιστορία των επιχειρήσεων.

Ν. Παντελάκης.

|| Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας ή Αρχεία κομμάτων

Η νεοσύστατη Εταιρεία Αρχείων Κοινωνικής Ιστορίας απέκτησε πρόσφατα την αποκλειστική κυριότητα ενός μέρους του αρχείου του ενιαίου ΚΚΕ, ολόκληρο το αρχείο του ΚΚΕ εσωτερικού, μετά τη διάσπαση του 1968, καθώς και το αρχείο της Ε.Α.Ρ.

Η απόφαση της Ε.Α.Ρ. να παραχωρήσει σ'έναν επιστημονικό φορέα το αρχειακό αυτό υλικό, που είχε στην κατοχή της, για να δημοσιοποιηθεί και να αξιοποιηθεί είναι αναμφισβήτητα σημαντική και θετική.

Το υλικό αυτό αποτελείται από τεκμήρια για την Εθνική Αντίσταση (κυρίως 1943-44), το πολιτικό αρχείο του Εμφυλίου και από το αρχείο των κοινοτήτων πολιτικών προσφύγων στις πρώην Ανατολικές χώρες. Ο όγκος του υλικού, που φαίνεται πως είναι σε καλή κατάσταση, υπολογίζεται σε 100.000 ταξινομημένες μονάδες. Περιλαμβάνονται επίσης σειρά φύλλων του "ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ" της περιόδου 1927-36 καθώς και 500 περίπου έντυπα της Εθνικής Αντίστασης.

Κύριοι πρωταγωνιστές στο επίπονο έργο συγκέντρωσης του πολύτιμου υλικού είναι οι κκ. Α. Παπαναγιώτου και Ν. Κέντρος. Στη συνέντευξη τύπου που δόθηκε στις 11/2 αναφέρθηκε και το όνομα του Στ. Καρρά που φρόντισε για τη διάσωση του αρχείου που βρισκόταν στη Ρουμανία. Ειπώθηκε άλλωστε, ότι χρειάστηκαν 20 χρόνια για να επαναπαρισθεί όλο το υλικό.

Το αρχείο της προπολεμικής περιόδου βρίσκεται δυστυχώς ακόμη στο εξωτερικό και μεγάλο μέρος του αρχείου της Εθνικής Αντίστασης έχει κατασχεθεί από την Ασφάλεια. Επίσης δεν υπάρχουν τεκμήρια για το ρόλο και τις μάχες των ταξιαρχών του ΕΛΑΣ, τα οποία βρίσκονται στο ΓΕΣ.

Το Δ.Σ. της Εταιρείας Αρχείων Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας αποτελείται από τους: Σπ. Ασδραχά, Γ. Βούλγαρη, Φ. Ηλιού, Ν. Κέντρο, Λ. Κύρκο, Α. Λιάκο, Θ. Παπαναγιώτου, Ρ. Σταυρίδη-Πατρικίου και Κ. Φιλίνη. Η Εταιρεία θα εξασφαλίσει το χώρο, τους πόρους και τους ανθρώπους που θα επιμεληθούν το αρχειακό υλικό, ώστε να γίνει σύντομα προσιτό στους ερευνητές.

Φρόντισε επίσης να ορίσει μία Επιτροπή Δεοντολογίας, αποτελούμενη από τους καθηγητές Ν. Αλιβιζάτο και Γ. Λεονταρίτη και τον διευθυντή των Γ.Α.Κ. Ν. Καραπιδάκη, με σκοπό τη διαφάνεια στη διαχείριση του αρχειακού υλικού και την εγγύηση της επιστημονικής του χρήσης.

Η ονομασία της Εταιρείας και οι στόχοι της (συγκέντρωση και αξιοποίηση αρχειακού υλικού πολιτικών κινημάτων, ταξινόμηση αρχειακού υλικού κομμουνιστικού κινήματος κλπ) εντάσσονται σε μία πολύ ενδιαφέρουσα, προκλητική και ουτοπιστική προοπτική.

Γιατί μια Εταιρεία με χαρακτήρα επιστημονικό και πολιτικό, με μέλη από ένα συγκεκριμένο πολιτικό χώρο και ιδεολογία, αποτελεί εκ των πραγμάτων μια περιοριστική συνθήκη εγγυήσεων, αξιοπιστίας και εμπέλειας.

Γιατί η Κοινωνική Ιστορία δεν μπορεί να ταυτίζεται με την ιστορία ενός κόμματος. Η δε ιστορία του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας, όπως συμβαίνει άλλωστε στα περισσότερα Κ.Κ. διεθνώς, είναι τόσο πλούσια σε πολιτικές και προσωπικές διαμάχες, αποκλεισμούς και αφορισμούς, ώστε η συνύπαρξη και συστέγαση της ιστορίας άλλων πολιτικών κινήσεων, ακόμα και σε μορφή τεκμηρίων σε αρχειακούς φακέλους και σε μεταλλικά ράφια, να είναι προβληματική, αν όχι, για πολλούς ακόμη αδιανόητη.

Γ'αυτό φοβάμαι πως ο συγκεκριμένος πυρήνας αρχειακού υλικού διαχειριζόμενος από το συγκεκριμένο φορέα και όχι από κρατικό ή μικτό και διευρυμένο, δεν έχει πολλά περιθώρια αμπλουτισμού και έτσι θα αποτελέσει το αρχείο του κόμματος και μάλιστα μόνο μέρος του κόμματος.

Με την προσπάθεια βέβαια αυτή γίνεται το πρώτο θετικό βήμα στο χώρο των θεσμοθετημένων αρχείων των πολιτικών κομμάτων που λείπει από τη χώρα μας.

Τα αρχεία των πολιτικών κομμάτων σε συνδυασμό με τα συνδικαλιστικά αρχεία και τα αρχεία άλλων πολιτικών φορέων και οργανώσεων θα αποτελέσουν ανεκτίμητη πηγή στοιχείων και γνώσης για την ιστορία του εργατικού κινήματος και γενικότερα την κοινωνική ιστορία του τόπου.

Χριστίνα Βάρδα.

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

|| Το συνέδριο των Ολλανδών αρχειονόμων στο Maastricht.

Για την επέτειο των 100 χρόνων της, η Εταιρεία των Ολλανδών Αρχειονόμων, διοργάνωσε τον Οκτώβριο του 1991, ένα διεθνές συνέδριο με θέμα: Τα αρχεία και η Ευρώπη χωρίς σύνορα.

Στο συνέδριο συμμετείχαν 450 σύνεδροι από πολλές χώρες του κόσμου. Το θέμα του συνεδρίου είχε επιλεγεί για δύο λόγους:

- α) Γιατί πλησίαζε το 1992 και η κατάργηση των συνόρων μέσα στην Ευρώπη.
 - β) Γιατί η νέα τεχνολογία έχει άμεσες επιπτώσεις στον έλεγχο και τη χρήση των αρχείων.
- Οι εργασίες του συνεδρίου χωρίστηκαν σε πέντε ξεχωριστές θεματικές ενότητες.
- α) Ο πολίτης και η διοίκηση.
 - β) Ιστορικά αρχεία ή Υπηρεσίες πληροφόρησης.
 - γ) Η εικόνα του ευρωπαϊού αρχειονόμου, η εναρμόνιση των σπουδών του και η δυνατότητα εργασίας του σε άλλες χώρες της κοινότητας εκτός της δικής του.
 - δ) Ο αρχειονόμος και η Ευρώπη των αρχείων.
 - ε) Τα αρχεία του τρίτου κόσμου και η Ευρώπη των αρχείων.

Οι εργασίες κάθε συνεδρίας άρχιζαν με κεντρικές εισηγήσεις στο αμφιθέατρο και στη συνέχεια οι σύνεδροι κατανέμονταν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα τους σε έξι ομάδες εργασίας.

Στη πρώτη ενότητα με θέμα: Ο πολίτης και η διοίκηση συζητήθηκαν διεξοδικά θέματα σχετικά με το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα του πολίτη στην πληροφόρηση, με τις σχέσεις ανάμεσα στον πολίτη και τις εθνικές και τοπικές κυβερνήσεις, με τα προβλήματα που θέτει η επιλογή και εκκαθάριση του αρχειακού υλικού, με τη νέα τεχνολογία και την εξαφάνιση των πληροφοριών, με τους δημιουργούς των αρχείων και τις μελλοντικές έρευνες καθώς και με τον ρόλο του αρχειονόμου των πολιτικών κομμάτων.

Τονίσθηκε η προσπάθεια που γίνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την υιοθέτηση κοινών κανόνων λειτουργίας των αρχείων και ιδιαίτερα για τη μείωση του χρόνου που τα αρχεία μένουν κλειστά στον πολίτη και στην έρευνα. Για τον λόγο αυτό έχει αποφασισθεί να διοργανωθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσα στο 1992 συναντήσεις ειδικών που θα συζητήσουν τα κοινά μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για τη διάσωση των αρχείων και τη λειτουργία των αρχειακών υπηρεσιών.Επισημανθηκε επίσης ότι αποτελεσματική αρχειακή πολιτική θεωρείται σήμερα εκείνη που αντιμετωπίζει το πρόβλημα από τη γέννηση του δηλαδή ήδη από το στάδιο της συγκρότησης των αρχείων.

Όλοι οι ομιλητές με έμφαση τόνισαν ότι το δικαίωμα του πολίτη στην πληροφόρηση είναι από τα ουσιαστικότερα δικαιώματά του που η διοίκηση με κάθε τρόπο προσπαθεί να περιορίσει χαρακτηρίζοντας χωρίς λόγο πολλά έγγραφα ως εμπιστευτικά ή απόρρητα. Είναι καθήκον και υποχρέωση του αρχειονόμου να περιορίζει στο ελάχιστο τις εξαιρέσεις αυτές. Αλλά παράλληλα ο πολίτης πρέπει να έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει που μπορεί να βρει και αν υπάρχει η πληροφορία που ψάχνει. Δεν φτάνει όμως ο πολίτης να έχει τα δικαιώματα αυτάς πρέπει να υπάρχουν και οι ανάλογοι μηχανισμοί που να ελέγχουν τη διοίκηση ότι δεν στέκεται εμπόδιο στην πληροφόρηση του πολίτη.

Συζητήθηκε επίσης το ζήτημα των κανόνων που πρέπει να τηρούνται κατά την επιλογή και εκκαθάριση του αρχειακού υλικού, θέμα που παλαιότερα δεν υπήρχε αφού τα αρχεία διασώζονταν από μόνα τους και με εντελώς τυχαίο τρόπο. Σήμερα είναι προφανές ότι είναι αδύνατο να κρατάμε όλα τα έγγραφα που παράγονται, αλλά οι κανόνες που θα διέπουν την εκκαθάριση θα πρέπει να είναι τέτοιοι ώστε να δίνουν μιά πιστή εικόνα του συνόλου των εγγράφων που παράχθηκαν από ενα φορέα ή κάποια χρονική στιγμή.

Η δεύτερη συνεδρία με θέμα:Ιστορικά αρχεία ή Υπηρεσίες πληροφόρησης η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από τα καθήκοντα του συγχρονου αρχειονόμου. Συζητήθηκαν θέματα όπως ο ρόλος των τοπικών και εθνικών υπηρεσιών αρχείων, των ιδιωτικών αρχείων καθώς και των ειδικών αρχείων. Κατά τον διευθυντή των αγγλικών δημόσιων αρχείων το πρώτο καθήκον του αρχειονόμου είναι να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την καλή αποθήκευση και διατήρηση των αρχείων που εποπτεύει.Πρέπει να κατευθύνει και να συντονίζει τις ενέργειες που είναι απαραίτητες για τη διάσωση των σημαντικών αρχείων.Το δεύτερο καθήκον είναι να εξασφαλίζει τη δυνατότητα χρησιμοποίησης των αρχείων από τους χρήστες.Φυσικά υπάρχει πάντα το ζήτημα ποιές είναι οι υπηρεσίες που θα πρέπει να προσφέρει ο αρχειονόμος;Είναι μέσα στις υποχρεώσεις του αρχειονόμου να δανείζει έγγραφα στους χρήστες; Κάθε πότε πρέπει να είναι μιά υπηρεσία αρχείου ανοικτεί στο κοινό; Μιά φορά τη βδομάδα ή αντίθετα 24 ώρες το 24ωρο; Τι είδους οδηγούς αρχείων πρέπει να διαθέτουμε; πως πρέπει να μηχανογραφηθούν τα αρχεία;Πως θα προστατεύσουμε τον πολίτη από την χρησιμοποίηση αρχείων σε βάρος του; Συμφωνούν οι αρχειονόμοι αρχεία σαν αυτό της

αστυνομίας της πρώην Ανατολικής Γερμανίας να δίνεται στον χρήστη; Και τελικά ποιός πρέπει να πάρει τέτοιου είδους αποφάσεις; Ο αρχειονόμος ή η πολιτική εξουσία ή διάφοροι φορείς από κοινού;

Εγινε επίσης συζήτηση κατά πόσο οι νέες τεχνολογίες απειλούν την εργασία του αρχειονόμου ή την καλυτερεύουν και κατά πόσο βοηθούν στην περιγραφή των αρχείων ή αντίθετα τη δυσκολεύουν με τους περιορισμούς που θέτουν; Επισημάνθηκε ότι τα νέα τεκμήρια έχουν περιορισμένο χρόνο ζωής και αυτό μας αναγκάζει να τα αναπαραγάγουμε σε σύντομα χρονικά διαστήματα. Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι οι νέες τεχνολογίες αλλάζουν με τρομακτική ταχύτητα με αποτέλεσμα οι νέες μηχανές να μην μπορούν να αναγνώσουν παλιότερα τεκμήρια. Πρέπει λοιπόν από τη μια να διατηρήσουμε το ανάλογο τεχνικό εξοπλισμό για κάθε τεχνολογική γενιά και από την άλλη να διαθέτουμε το ανάλογο ειδικευμένο προσωπικό που θα μπορεί να χειρίζεται τα ανάλογα ηλεκτρονικά μέσα. Η ανάπτυξη δικτύων υπολογιστών θα θέσει αναμφίβολα δύσκολα ζητήματα αναγνώρισης της προέλευσης των τεκμηρίων. Όλοι πάντως συμφώνησαν ότι λείπει ένα ικανοποιητικό σύστημα πληροφορικής για τα αρχεία.

Η τρίτη συνεδρία με θέμα: Η εικόνα του ευρωπαϊού αρχειονόμου, η εναρμόνιση των σπουδών του και η δυνατότητα εργασίας του σε άλλες χώρες της κοινότητας εκτός της δικής του, ασχολήθηκε με την επαγγελματική κατάρτιση και τα προσόντα του αρχειονόμου, με το ερώτημα αν είναι αναγκαίο η κατάρτιση αυτή να είναι χωριστή ή ενσωματωμένη με άλλων επαγγελματικών κατηγοριών, ποιός είναι ο καταλληλότερος φορέας επαγγελματικής κατάρτισης αν πρέπει να ιδρυθεί ένα Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο, αν πρέπει να χορηγείται πανεπιστημιακό δίπλωμα, τι μαθήματα πρέπει να διδάσκονται στους αρχειονόμους. Όλοι οι ομιλητές τόνισαν την ανάγκη να υπάρξουν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο δύο εγχειρίδια, ένα θεωρητικό και ένα τεχνικό. Οι ομιλητές τόνισαν ότι η εικόνα του αρχειονόμου διαφέρει από χώρα σε χώρα και ότι αλλού οι αρχειονόμοι θεωρούν τους εαυτούς τους ιστορικούς αλλού σαν διαχειριστές πληροφορίας και αλλού σαν απλή φύλακες δημοσίων αρχείων που χρειάζονται για να είναι δυνατή η διεκδίκηση από τους πολίτες των νομίμων δικαιωμάτων τους. Τονίσθηκε ότι το πόσοι θα αποφοιτούν από τις σχολές αρχειονομίας θα πρέπει να καθορίζεται από τις ανάγκες του επαγγέλματος και όχι από τις διαθεσιμότητες που υπάρχουν για τη διδασκαλία των ειδικών μαθημάτων. Σε πολλές χώρες οι σπουδές του αρχειονόμου είναι μεταπτυχιακές και προϋποθέτουν βασική φοίτηση σε ανθρωπιστικές σχολές. Για ορισμένους ομιλητές ο αρχειονόμος πρέπει να διαθέτει οπωσδήποτε κάποια εμπειρία ιστορικής έρευνας. Επιπλέον τονίσθηκε ότι πέρα από τις γενικές αρχειονομικές γνώσεις πρέπει να υπάρχει και εξειδίκευση ανάλογα με την επαγγελματική σταδιοδρομία που θα ακολουθήσει ο αρχειονόμος γιατί τα αρχεία διαφέρουν μεταξύ τους. Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας γίνονται συζητήσεις για τον τρόπο που θα εναρμονιστεί η εκπαίδευση ανάμεσα στις διάφορες χώρες, αφού σήμερα τόσο ο χρόνος φοίτησης όσο και τα μαθήματα διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Υποβλήθηκε μάλιστα σε κάθε χώρα

της Ε.Ο.Κ. ένα ερωτηματολόγιο. Στο Ηνωμένο Βασίλειο εκπαίδευση για αρχειονόμους παρέχουν τα πανεπιστήμια, η Αρχαική Εταιρεία και τα Δημόσια Αρχεία. Οι ομιλητές τόνισαν με έμφαση ότι η μελλοντική εκπαίδευση θα πρέπει να διδάσκεται σε συνεργασία Αρχαικής Εταιρείας και Πανεπιστημίου. Με τη κατάργηση των συνόρων οι πολίτες της Ευρώπης θεωρητικά θα έχουν τη δυνατότητα να μετακινούνται κζαι να εργάζονται από χώρα σε χώρα. Τρία εμπόδια στη μετακίνηση αυτή υπάρχουν:

α) Οι εννιά διαφορετικές γλώσσες που υπάρχουν μέσα στην Ε.Ο.Κ.

β) Η αναγνώριση των διπλωμάτων,

γ) Η προστασία των συμφερόντων των εθνικών κρατών.

Η τέταρτη συνεδρία με θέμα:Ο αρχειονόμος και η Ευρώπη των αρχείων αφιερώθηκε στην μελέτη των νέων δεδομένων που δημιουργούνται από τη αλλαγή του ευρωπαϊκού χάρτη. Η συνεδρία αφιερώθηκε στη μελέτη των προβλημάτων που θέτει η φύλαξη των αρχείων των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και στο νέο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για τα αρχεία που πρέπει να υιοθετηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.Μια ομάδα εργασίας αφιερώθηκε στη μελέτη των δυνατοτών συνεργασίας μεταξύ αρχαικών εταιρειών.

Τέλος η πέμπτη συνεδρία με θέμα:Τα αρχεία του τρίτου κόσμου και η Ευρώπη των αρχείων.Έγινε ιδιαίτερη συζήτηση για τα αρχεία των χωρών του τρίτου κόσμου που οιμ αποικιοκράτες με την απελευθέρωση των χωρών αυτών τα πήραν μαζί τους. Τα αρχεία αυτά πρέπει να επιστραφούν στις χώρες ή να δοθούν αντίγραφα τους. Πως οργανώθηκαν οι υπηρεσίες των αρχείων των νέων αυτών χωρών;

Ν. Παντελάκης.

|| XXVIII C.I.T.R.A. Χάαρλεμ (Ολλανδία) 7-10 Οκτωβρίου 1991.

Στις 7-10 Οκτωβρίου 1991 έγινε στο Χάαρλεμ της Ολλανδίας η 28η C.I.T.R.A. (Conference Internationale de la Table Ronde des Archives). Πρόκειται για τη Διεθνή Συνέλευση της Στρογγυλής Τραπέζης των Αρχείων που οργανώνεται κάθε χρόνο από το αντίστοιχο όργανο του Διεθνούς Συμβουλίου των Αρχείων (Δ.Σ.Α.) και στην οποία μπορεί να λάβει μέρος κάθε κράτος μέλος του Δ.Σ.Α. με δύο αντιπροσώπους, του διευθυντή των κρατικών αρχείων και τον Πρόεδρο της αντιστοιχης αρχαικής εταιρείας. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις επιτρέπεται η συμμετοχή παρατηρητών ύστερα από έγγραφη άδεια του γραφείου του C.I.T.R.A.

Η C.I.T.R.A. πρωτοοργανώθηκε το 1954 στο Παρίσι και διαξάγεται κάθε χρόνο, τις δύο πρώτες εβδομάδες του Οκτωβρίου σε διαφορετική κάθε φορά χώρα.

Πρόκειται ουσιαστικά για συναντήσεις εργασίας συνολικής διάρκειας 3 ή 4 ημερών. Οι συναντήσεις αυτές περιστρέφονται γύρω από μια βασική εισήγηση την οποία

αναλαμβάνει να συντάξει σε συνεργασία μία ομάδα αρχειονόμων της χώρας στην οποία φιλοξενείται η συνάντηση. Γενικός εισηγητής είναι ο εκλεγμένος αντιπρόσωπος της χώρας στη CITRA. Η εισήγηση παρουσιάζεται κατά κεφάλαιο ώστε να μπορούν οι παρευρισκόμενοι αντιπρόσωποι να παρέμβουν είτε ενισχύοντας τις παρουσιαζόμενες θέσεις είτε αντικρούοντας τες. Οι επίσημες γλώσσες εργασίας είναι η γαλλική και η αγγλική. Η τελευταία μέρα είναι αφιερωμένη στην επεξεργασία των συμπερασμάτων τα οποία εκδίδονται με τη μορφή προτάσεων προς το Δ.Σ.Α. αλλά και την παγκόσμια αρχειακή κοινότητα.

Στην 28η C.I.T.R.A. συμμετείχε και η Ελλάδα με δύο μάλιστα εκπροσώπους, τον Ν. Παντελάκη εκπρόσωπο των Γ.Α.Κ. και την υπογράφουσα εκπρόσωπο της Ελληνικής Αρχαικής Εταιρείας. Η διπλή αυτή παρουσία της Ελλάδας προκάλεσε ιδιαίτερη αίσθηση σε όλα τα μέλη των αντιπροσωπειών με αποτέλεσμα την εκλογή της προέδρου της Ε.Α.Ε. στο συμβούλιο της C.I.T.R.A. για τη χρονική περίοδο 1992-1996. Συγχρόνως όμως έγινε αποδεκτή η πρόταση της Ελλάδας να οργανώσει τη 29η C.I.T.R.A. τον Οκτώβριο του 1993. Η 29η C.I.T.R.A. θα οργανωθεί σε συνεργασία της Ε.Α.Ε. και των Γ.Α.Κ.

Η Συνέλευση του Χάαρλεμ που είχε για θέμα τη χρηματοδότηση των αρχείων κατέληξε στις εξής θέσεις:

-Τα κρατικά αρχεία πρέπει να χρηματοδοτούνται βασικά από το δημόσιο λογιστικό, αλλά είναι δυνατόν να αναζητήσουν ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης για να βοηθηθούν στην πραγματοποίηση ορισμένων σχεδίων.

- Προκειμένου να γίνει αυτό τα αρχεία οφείλουν να καθορίσουν σαφώς τους επιδιωκόμενους στόχους και να αναπτύξουν μια ιδιαίτερη στρατηγική για να επιτύχουν αυτές τις χρηματοδοτήσεις. Σε καμία περίπτωση όμως δεν πρέπει να εξαρτώνται τα κρατικά αρχεία από ιδιωτικές επιδοτήσεις, για την εκπλήρωση της βασικής τους αποστολής.

-Ακόμη και αν το ποσοστό του προϋπολογισμού που προέρχεται από ιδιωτικές πηγές είναι χαμηλό τα αρχεία θα ενισχύσουν τη θέση τους πειθώντας την αρχή από την οποία εξαρτώνται ότι πέτυχαν την εξωτερική αναγνώριση και υποστήριξη.

- Η Συνέλευση θεωρώντας ότι οι συγκρίσεις των προϋπολογισμών δεν δίνουν την πραγματική εικόνα του κόστους της λειτουργίας των Αρχείων, θεωρώντας επίσης ότι αν αναλυθεί και καθορισθεί σωστά κάθε στοιχείο τους, τότε είναι δυνατή η ομοιόμορφη συλλογή των δεδομένων τους, νομίζει ότι τα αρχεία θα έπρεπε να αναλύσουν τα στοιχεία του προϋπολογισμού τους επί πολλά συνεχόμενα έτη. Συστήνει επί πλέον την ανάπτυξη από το Δ.Σ.Α. κανόνων ανάλυσης του προϋπολογισμού για τη διευκόλυνση της σύγκρισης ανάμεσα στα διάφορα Αρχεία.

- Η Συνέλευση θεωρώντας ότι για να επιτελέσουν τα αρχεία την αποστολή της διατήρησης της αρχειακής παράδοσης θα πρέπει να είναι οικονομικά περισσότερο αποτελεσματικά και ότι αυτό π.χ. μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη μείωση του

κόστους της διαχείρισης και τη βελτίωση της παραγωγικότητας τους προτείνει να αναπτύξουν αξιόπιστους δείκτες αξιολόγησης για να ελέγξουν την πρόοδο τους ως προς τα οικονομικά.

-Η Συνέλευση αναγνωρίζοντας ότι η ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών μπορεί να βελτιώσει την εξωτερική εικόνα των αρχείων και να προκαλέσει συμπληρωματικά κονδύλια τους συστήνει, να προσπαθήσουν να επιτύχουν από τις αρχές τη διάθεση αυτή των κονδυλίων για την ολοκλήρωση του προγραμματισμού τους.

- Η Συνέλευση αναγνωρίζει ότι οι Εταιρείες των φίλων των αρχείων μπορούν, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, να αποτελέσουν ένα στήριγμα τόσο ηθικό όσο και οικονομικό για τις υπηρεσίες των αρχείων, συλλέγοντας πόρους, κινητοποιώντας εθελοντές και συμμετέχοντας στην αναβάθμιση των αρχείων.

-Η Συνέλευση κρίνοντας ότι τα Αρχεία πρέπει να αναπτύξουν μια πολιτική “Fund raising” εκτιμά ότι η αναζήτηση πηγών χρηματοδότησης από τον ιδιωτικό τομέα είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση ορισμένων σχεδίων, μέσα στα πλαίσια της γενικής πολιτικής των αρχείων εκτιμά επίσης ότι οι κανόνες που πρέπει να ακολουθηθούν για την πραγματοποίηση του “Fund raising” θα ήταν χρήσιμο να αποτελέσουν το αντικείμενο οδηγιών και συστήνει στο Δ.Σ.Α. να αναλάβει την προετοιμασία τους.

-Η Συνέλευση απορρίπτοντας καταρχήν την καταβολή αποζημίωσης από τους χρήστες, αναγνωρίζει εντούτοις ότι μπορεί να επιβληθεί αποζημίωση για καλά καθορισμένες υπηρεσίες, υπό τον όρο ότι ορίζοντας ποσά, τα αρχεία αναλύουν συγχρόνως και το πραγματικό κόστος της υπηρεσίας και αποφασίζουν σαφώς να καθορίσουν ποσά κατώτερα, ίσα, και ανώτερα από το πραγματικό κόστος.

-Η Διεθνής Συνέλευση της Στρογγυλής Τραπέζης των Αρχείων επιβεβαιώνοντας την ανάγκη τεχνικής και οικονομικής στήριξης στις αναπτυσσόμενες χώρες για την προώθηση των υπηρεσιών των αρχείων, διαπιστώνει ότι οι προσπάθειες των ανεπτυγμένων χωρών στον τομέα της διμερούς και της πολυμερούς συνεργασίας δεν απαιτούν μόνο κρατικές επιδοτήσεις αλλά και επιδοτήσεις από άλλες πηγές, το Δ.Σ.Α στα πλαίσια της αναδόμησης του θα έπρεπε να παρουσιάσει με ειδικό πρόγραμμα αυτήν την επείγουσα ανάγκη.

- Η Διεθνής Συνέλευση της Στρογγυλής τραπέζης των αρχείων εκφράζει τη βαθειά της ευγνωμοσύνη στην κυβέρνηση της Ολλανδίας και την επαρχία της Noord Holland καθώς επίσης και στις πόλεις του Χάαρλεμ και του Άμστερνταμ, στη Βασιλική Εταιρεία των Ολλανδών Αρχειονόμων και στο Γενικό Διευθυντή των Κρατικών Αρχείων για την εξαιρετική φιλοξενία τους, εκφράζει επίσης την ευγνωμοσύνη της στους συγγραφείς της ανανεωτικής εισήγησης και στα μέλη της οργανωτικής επιτροπής για την πολύ μεγάλη επιτυχία αυτής της συνάντησης.

Λ. Μπαφούνη.

|| Τα αρχεία της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών της Γαλλίας (C.G.T.).

Στα επόμενα κείμενα που δημοσιεύτηκαν στα “Τετράδια ιστορίας της C.G.T.” συνεχίζεται η παρουσίαση της πρακτικής εφαρμογής των κανόνων της αρχειονομίας όπως και η πληροφόρηση των συνδικαλιστών για την κάθε ουσιαστική φάση, από τη διάσωση στην έκδοση καταλόγων.

Όπως είναι φυσικό η προσπέλαση αυτή της C.G.T. για τη διάσωση της αρχαικής κληρονομιάς της αλλά και των τεκμηρίων της σημερινής δραστηριότητας της απέδωσε. Ο όγκος αρχείων που φυλάσσεται σήμερα στο Δ.Κ.Α. έχει διπλασιασθεί σε σχέση με το 1985 και ανέρχεται σε 10.000 μέτρα ράφια αρχείων. Η ετήσια παραγωγή χαρτιού που φθάνει για φύλαξη και αρχειοθέτηση είναι πιά τόσο μεγάλη που οι χώροι του Δ.Κ.Α. δεν αρκούν. Ανάμεσα στις λύσεις που επιλέχτηκαν για την αντιμετώπιση των νέων αναγκών είναι και η συνεργασία με τα Εθνικά Αρχεία της Γαλλίας, και συγκεκριμένα το περιφερειακό αρχείο της Seine St Denis. Μια συμφωνία ανάμεσα στα Κρατικά Αρχεία και τη C.G.T. είναι σήμερα έτοιμη για υπογραφή. Η συμφωνία αυτή όπως μας είπε ο υπεύθυνος του τμήματος των αρχείων της C.G.T. κ. Σίκο, διασφαλίζει την αυτονομία των αρχείων που παραδίδονται στην κρατική υπηρεσία για φύλαξη και διαχείριση (όπως άλλωστε προβλέπει και ο γενικός νόμος περί αρχείων).

Ας προσθέσουμε πως η έκρηξη παραγωγής εγγράφων, που είναι τεράστια την τελευταία δεκαετία παρά τη γενίκευση της πληροφορικής συμβαδίζει όσον αφορά την C.G.T., με άλλες “δομικές” αλλαγές που, έφεραν νέα αρχεία για παράδοση στην πόρτα του Δ.Κ.Α. Πρόκειται για τη συνεννόηση μεγάλων και ιστορικών Ομοσπονδιών όπως εκείνη του χαρτιού και Χαρτονιού που συνεννοήθηκε με την Ομοσπονδία του Βιβλίου τελευταία. Το αρχείο της πρώτης που ξεκινάει στις πρώτες δεκαετίες του αιώνα, θεωρήθηκε νεκρό και παραδόθηκε αυτούσιο στο Δ.Κ.Α. Τι ίδιο συνέβη και στην περίπτωση της Ομοσπονδίας Ακατέργαστων και Κατεργασμένων Δερμάτων, που ξεκινάει από την αρχή του αιώνα, η οποία συγχωνεύθηκε με την Ομοσπονδία Ενδύματος. Βλέπουμε λοιπόν πως οι εξελίξεις στο επίπεδο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής επηρεάζουν την ίδια τη δομή του συνδικαλιστισμού που προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες επιβάλλονται τελικά νέα δεδομένα στην εργασία των αρχειακών.

A. Κράους

|| Διεθνές ενδιαφέρον για τα αρχεία και την ιστορία των τραπεζών.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στην Ευρώπη ένα αυξημένο ενδιαφέρον για την ιστορία και τα τεκμήρια των πιστωτικών οργανισμών. Παράγοντες που επηρέασαν προς αυτή την κατεύθυνση μπορούν να θεωρηθούν οι κοσμοϊστορικές αλλαγές που επήλθαν στο Ανατολικό τμήμα της γηραιάς Ηπείρου και οι ξέφρενοι ρυθμοί της πολιτικής, νομισματικής και οικονομικής ενοποίησης στο Δυτικό, σε συνδιασμό με τη συντελούμενη επανάσταση στις χρηματοδοτικές υπηρεσίες και την τάση διεθνοποίησης της τραπεζικής αγοράς.

Είναι γνωστό βεβαίως ότι στο παρελθόν μερικές μεγάλες Ευρωπαϊκές τράπεζες προώθησαν την ειδική έρευνα και οργάνωσαν τα ιστορικά τους αρχεία. Ήδη στη δεκαετία του 1950 λειτουργούσαν τμήματα αρχείων στις ιστορικές τράπεζες της Ιταλίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Μ. Βρετανίας, Σκανδιναβίας κ.λ.π. Ποιός δεν θυμάται λ.χ. τη συμβολή στην ιστορική έρευνα του “Bolletino dell’Archivio Storico” της Banco di Napoli; Από το 1956, όπου η Ένωση Ιταλικών Τραπεζών κυκλοφόρησε το δίτομο έργο “Archivi Storici delle Aziende di Credito”, μέχρι σήμερα έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της οργάνωσης και της αξιοποίησης των πλούσιων αρχείων που διαθέτουν τα Ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Δείγμα αυτής της προόδου μπορεί να χαρακτηριστεί ο άρτιος οδηγός των τεκμηρίων των Βρετανικών τραπεζών, που συνέταξαν οι L.S. Pressnell και John Orbell (“A Guide to the Historical Records of British Banking”, G. Britain 1986).

Οι περισσότερες όμως απ’αυτές τις προσπάθειες -που ξεκινούσαν είτε από τις ίδιες τις τράπεζες, είτε από τον ακαδημαϊκό χώρο- ήσαν μεμονωμένες πρωτοβουλίες, κάποτε χωρίς συνέχεια. Σήμερα, η τάση να ερμηνευθεί το παρόν με “ιστορική ματιά” συνοδεύεται από την επιθυμία να μελετηθεί ο ευαίσθητος τομέας της Πίστης συλλογικά, με διεθνή συνεργασία και συμμετοχή, ώστε να αναδειχθούν κάποια κοινά χαρακτηριστικά του στον Ευρωπαϊκό χώρο, αλλά και οι διαφορετικές αφετηρίες και η ιδιαίτερη εξέλιξη του από χώρα σε χώρα.

Έτσι το Φεβρουάριο του 1989 έγινε στη Φραγκφούρτη, με πρωτοβουλία της Deutsche Bankm μια συνάντηση μεταξύ ιστορικών και των αρχειονόμων Δυτικοευρωπαϊκών τραπεζών. Αντικείμενο της συζήτησης αποτέλεσε η μελλοντική συνεργασία των ιστορικών, ερευνητών οικονομικής ιστορίας, πανεπιστημιακών κ.λ.π. με τους παραπάνω αρχειακούς σε ότι αφορά την έρευνα και τη μελέτη της ιστορίας των Ευρωπαϊκών τραπεζών (βλ. λεπτομέρειες στα “Αρχειακά Νέα” αρ. 3/Jan.-Φεβρ. 1991, σελ18-20). Στην πρώτη εκείνη συνέντευξη των ενδιαφερομένων φορέων, αφού επισημάνθηκε η καθυστέρηση της έρευνας της Οικονομικής και Τραπεζικής Ιστορίας στα Πανεπιστήμια και τα ευρωπαϊκά κέντρα, έπεσε ο σπόρος της σύστασης από τις τράπεζες ενός Ευρωπαϊκού οργανισμού, ο οποίος θα ενθάρρυνε τη σχετική έρευνα, θα

φρόντιζε για την αξιοποίηση του τραπεζικού αρχειακού υλικού και θα προωθούσε το διάλογο μεταξύ των αρχειονόμων των τραπεζών και της ακαδημαϊκής κοινότητας, καθώς και το διάλογο μεταξύ διαφόρων τραπεζών των Ευρωπαϊκών κρατών.

Η συζήτηση συναχίσθηκε αργότερα στις Βρυξέλλες, το Λονδίνο, τη Μαδρίτη, και το Νοέμβριο του 1990, μετά από 2 χρόνια προετοιμασίας, 23 τραπεζικοί και πιστωτικοί οργανισμοί 11 δυτικοευρωπαϊκών χωρών ίδρυσαν στη Φραγκφούρτη τον “Ευρωπαϊκό Σύλλογο Ιστορίας των Τραπεζών” (European Association for Banking History).

Με βάση το καταστατικό του ο “Ευρωπαϊκός Σύλλογος” αποτελεί νομικό πρόσωπο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. εδρεύει στη Φραγκφούρτη και μέλη του μπορούν να γίνουν φυσικά και νομικά πρόσωπα, εταιρείες κ.λ.π. που ενδιαφέρονται για την έρευνα στην τραπεζική ιστορία. Γενικό σκοπό έχει την προαγωγή της έρευνας πάνω στην τραπεζική και νομισματική ιστορία της Ευρώπης, τη διάσωση των ιστορικών τεκμηρίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και την ανάδειξη των τραπεζικών αρχείων. Φιλοδοξεί επίσης να αποτελέσει το συνδυαστικό κρίκο μεταξύ τραπεζικών, εκπαιδευτικών-ερευνητικών κέντρων και ιστορικών.

Στους άμεσους στόχους του περιέλαβε επίσης:

α) ερευνητικό πρόγραμμα με θέμα: “Η χρηματοοικονομική επανάσταση στην Ευρώπη 1850-1914. Έρευνα στις πηγές κεφαλαίου των νέων τραπεζών στην Ευρώπη.

β) την έκδοση κάθε χρόνο ενός τόμου με δοκίμια που θα φέρουν την ιστορία ευρωπαϊκών τραπεζών (European Yearbook on Banking History).

Στο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό του ο “Ευρωπαϊκός Σύλλογος” εντάσσει και τη δημιουργία τράπεζας πληροφοριών (data-base), η οποία θα συγκεντρώνει όλη τη τραπεζική φιλολογία και τη βιβλιογραφία και θα αποβλέπει στη βελτίωση της επικοινωνίας και πληροφόρησης των αρχειονόμων των ευρωπαϊκών τραπεζών με τα ενδιαφερόμενα κέντρα, παν/μια, βιβλιοθήκες κ.λ.π.(για περισσότερες πληροφορίες μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να αναζητήσουν το δίγλωσσο φυλλάδιο European Association for Banking History. Inaugural Meeting-Assemblee Constitutive, 29 Nov. 1990, Frankfurt am main στο Ιστορικό Αρχείο της E.T.E. ή στη διεύθυνση του European Association: Alte Rothofstr. 2-4, 6000 Frankfurt am Main-Germany).

Ο European Association for Banking History και το Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας.

Ως πρωταρχικό καθήκον του ο “European Association” έθεσε τη σύνταξη, μέσα στο 1992, ενός “Εγχειριδίου Ιστορίας των Ευρωπαϊκών Τραπεζών”, που θα αποτελεί ένα βιβλίο αναφοράς για όσους ψάχνουν συγκεντρωτικά στοιχεία σχετικά με την εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος κάθε Ευρωπαϊκής χώρας ή την ιστορία μιάς μόνο τράπεζας. Η έκδοση θα περιλαμβάνει για κάθε μιά ευρωπαϊκή χώρα την ιστορία του πιστωτικού της συστήματος και έπειτα μιά σύντομη ιστορική επισκόπηση για κάθε μια από τις σπουδαιότερες τράπεζες της, πληροφορίες για τα ήδη οργανωμένα ιστορικά

αρχεία, το περιεχόμενο τους και τους υπεύθυνους αρχειονόμους τους. Προσωρινά, σάντη την πρώτη παρουσίαση, λόγω της ρευστότητας στην Ανατολική Ευρώπη, θα μνημονεύονται τράπεζες μόνον των χωρών της Ε.Ο.Κ., της Ελβετίας, Αυστρίας και Σκανδιναβίας.

Με βάση τα παραπάνω εκλήθη από τον “Ευρωπαϊκό Σύλλογο” και η Εθνική Τράπεζα να αποστείλει ένα ολιγοσέλιδο κείμενο σχετικό με την ιστορία της και τα αρχεία της.

(Δεν γνωρίζουμε, αν το σχετικό έγγραφο έφθασε και σε άλλες μεγάλες ελληνικές τράπεζες που διαθέτουν συγκροτημένα ιστορικά αρχεία όπως η Εμπορική και Η Αγροτική.

Καθόλου απίθανο μάλιστα να γνοήθηκε μιας και το τελευταίο διάστημα η πολιτική των τραπεζών αυτών εμφανίζεται σκληρή και μικρόψυχη απέναντι στην ιστορική κληρονομιά και την επιστημονική έρευνα).

Αφού με την επιμονή και τη σταθερότητα των συνεργατών και των υπευθύνων του Ι.Α.Ε.Τ.Ε. ξεπεράστηκαν κάποια γραφειοκρατικά ζητήματα, δισταγμοί, ολιγωρία και αδιαφορία αρμοδίων παραγόντων, συντάχθηκε με φροντίδα του γράφοντος ένα ολιγοσέλιδο πόνημα με την ιστορία της Εθνικής Τράπεζας (1841-1991), όπου αναφέρονται και στοιχειώδεις πληροφορίες για το Ιστορικό Αρχείο της ΕΤΕ, τα υλικά του, η ερευνητική και εκδοτική παραγωγή του, οι υπεύθυνοί του, δ/ση-τηλέφωνο κ.λ.π. και απεστάλη στη Φραγκφούρτη για να συμπεριληφθεί στο “Εγχειρίδιο”. Ένα δεύτερο, σταθερότερο βήμα θα αποτελούσε, πιστεύουμε, η εγγραφή της ΕΤΕ, του Ιστορικού της Αρχείου, ακόμη και των συνεργατών-ερευνητών του, στον “European Association”. Η διεθνής συνεργασία και η σύμφιξη των σχέσεων του ΙΑΕΤΕ με τα Ιστορικά Αρχεία των Ευρωπαϊκών τραπεζών θα συνέβαλε αποφασιστικά στην άντληση πείρας από τα ξένα κέντρα τεκμηρίωσης σε ότι αφορά την οργάνωση και τη διαχείριση του σύγχρονου αρχειακού υλικού (microfiches, δισκέτες υπολογιστών κ.λ.π.). Ὅσον αφορά την έρευνα, η διαθνής επαφή των ελληνικών τραπεζών και πνευματικών ιδρυμάτων με τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς φορείς μπορεί να συμβάλει στην εκπόνηση κοινών ερευνητικών προγραμμάτων, με διεθνή χρηματοδότηση και συμμετοχή δικών μας ερευνητών, σ ένα επιστημονικό κλάδο- Ιστορία των τραπεζών και επιχειρήσεων, νομισμ. ιστορία- που μόλις πρόσφατα σημειώνει εξέλιξη στον τόπο μας.

Z. Συνοδινός.

ΝΕΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Α.Ε.

Το Διοικητικό Συμβούλιο στις συνεδριάσεις που πραγματοποίησε το τελευταίο δίμηνο ενέκρινε ομόφωνα την εγγραφή στην εταιρεία των συναδέλφων:

1) **Νανά Δούντζη**, απόφοιτο Φιλοσοφικής Σχολής DEA Ιστορίας. Εργάζεται στα ΓΑΚ-Αρχαία Νομού Κέρκυρας
Δ/ση: ΓΑΚ-Αρχαία Νομού Κέρκυρας Παλαιά Ανάκτορα, 44100 ΚΕΡΚΥΡΑ.

2) **Ιωάννη Σκορδύλη**

3) **Μαρία Σοφού**

4) **Μαρία Αλεξίου**, απόφοιτο Camberwell School of Art and Craft, μεταπτυχιακές σπουδές Smithsonian Institution NMAH και Harvard University Art Museums. Εργάζεται σαν συντηρήτρια χάρτινων έργων τέχνης στην Εθνική Πινακοθήκη (Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου) και χειρογράφων και υλικού αρχείου στο Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας.
Δ/ση: Δημοχάρους 15, 115 21 ΑΘΗΝΑ

5) **Αικατερίνη Χαγλάκη**

6) **Θάλεια Νταλούκα**

7) **Χαρίκλεια Τζιαμτζή**

8) **Διονύση Βαλάση**, Καθηγήτριά γραφικών τεχνών και Ο/Α Μέσων στο τμήμα Βιβλιοθηκονομίας του ΤΕΙ Αθήνας.
Δ/ση: Ευφράνορος 4, ΑΘΗΝΑ

9) **Ευτύχιο Πατσουράκη**

10) **Βασιλική Κόκλα**

11) **Διονυσία Γκλάβα**, τελειόφοιτο ΤΕΙ Αθηνών (τμήμα συντήρησης έργων τέχνης).
Δ/ση: Αρτεμισίου 28. ΑΝΘΟΥΠΟΛΗ-ΠΕΣΡΙΣΤΕΡΙ

12) **Μαρία Σακελλαρίου**

13) **Ιωάννα Στέφανη**

14) **Σωτηρία Αδάμ**

15) **Χρυσή Γιαννούτσου**, απόφοιτο Σχολής Γραφικών Τεχνών και Σπουδών του ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ.
Δ/ση: Βασ. Όλγας 16, 151 24 ΑΜΑΡΟΥΣΙΟ

16) Ειρήνη Οράτη,

17) **Αλέξανδρο Ζάννα**, απόφοιτο σχολής Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Κοινωνικών Επιστημών της Grenoble DEA Paris X. Καθηγητής Μέσης Εκπαίδευσης. Ασχολείται με το Αρχείο Π.Σ. Δέλτα και Π.Α. Ζάννα.
Δ/ση: Πινότση 17, 117 41 ΑΘΗΝΑ.

18) Αθανάσιο Χριστόπουλο

19) Αικατερίνη Κουτσομπού

20) **Νάσια Γιακωβάκη**, απόφοιτο Αγγλικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών και Νεοελληνικού Τμήματος Φιλοσοφικής Ιωαννίνων, μεταπτυχιακή εργασία στη Νεότερη Ιστορία του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Εργάζεται στα ΓΑΚ.
Δ/ση: Γιάννη Στάθη 20, 106 72 ΑΘΗΝΑ

21) Φωτεινή Τασιού

22) **Δέσποινα Δρακοπούλου**, απόφοιτο αγγλόφωνου τμήματος γραμματέων Saint George Commercial College, παρακολούθηση σεμιναρίου παλαιογραφίας στο MIET, σεμινάριο Βιβλιοθηκονομίας Goethe Institut 1990, σεμινάριο συντήρησης οργάνωσης Αρχείων και Συλλογών ΑΚΤΟ 1991, μαθήματα Ρώσικης γλώσσας. Εργάστηκε στο ΕΛΙΑ (1980-1989) και σήμερα εργάζεται στο Πολεμικό Μουσείο.
Δ/ση: Ν. Εφέσου 9, 162 31 ΒΥΡΩΝΑΣ

23) **Δημήτρη Ηλιούδη**, απόφοιτο Φιλοσοφικής Σχολής, υποψήφιο διδάκτορα Φιλολογίας. Προϊστάμενος στα ΓΑΚ-Αρχεία Νομού Λαρίσης.
Δ/ση: ΓΑΚ Αρχεία Νομού Λαρίσης.

24) Ελισάβετ Κοντογιώργη

25) Δώρα Μαρκάτου

26) **Διονυσία Γιαλαμά**, απόφοιτο Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, υπότροφο Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών Μεταβυζαντινών σπουδών Βενετία, εκπόνηση διδακτορικής διατριβής με θέμα: Μάγοι και μάγισσες στη Βενετία. Η ελληνική παρουσία (16ος-17ος αι.). Εργάζεται στα ΓΑΚ.
Δ/ση: Μορέως 33 165 61 ΑΝΩ ΓΛΥΦΑΔΑ.

27) Φ, Μαρινέσκου

28) Άλκηστη Μόρντο

29) Αντωνία Μαρμαρέλλη

30) Κωνσταντίνο Παπαθανασόπουλο

31) Μαρίνα Τσουλουγά

32) **Παύλου Φήμη**

33) **Ελένη Γαλάνη Σουρέλη**, φιλόλογο λαογράφο
Δση:Χρυσανθέμων 8 154 52 ΑΘΗΝΑ

34) **Β. Τσοκόπουλο**

35) **Παναγιωτή Κιμουρτζή**, απόφοιτο του τμήματος Πολιτικών Επιστημών και Δημόσιας Διοίκησης της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, υποψήφιο διδάκτορα στο Πανεπιστήμιο Τμήμα με θέμα: Το Πανεπιστήμιο Αθηνών: οι πρώτες γενεές των διδασκόντων. Ασχολείται με το Αρχείο του Πανεπιστημίου Αθηνών.
Δ/ση: Τρίτωνος 117, 175 62 ΑΘΗΝΑ.

36) **Αγγελική Ψυλοπούλου**, πτυχιούχο Φιλοσοφική Σχολή. Προϊσταμένη στα ΓΑΚ-Αρχεία Νομού Κυκλάδων.
Δ/ση: Π. Μιαούλη 841 00 ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ.

37) **Κ. Καμπουρίδη**

38) **Ταΐνα Χειτάλα**, πτυχιούχο Φιλοσοφικής Αθηνών. Εργάζεται στα ΓΑΚ-Αρχεία Νομού Κυκλάδων.
Δ/ση: Π. Μιαούλη 841 00 ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ.

Η εταιρεία αριθμεί σήμερα 183 μέλη.

Αρχαιικά Νέα: Δίμηνη περιοδική έκδοση.
Εκδότης: Ελληνική Αρχαιακή Εταιρεία (Ε.Α.Ε.).
Επιμέλεια έκδοσης: Ν. Παντελάκης, τηλ. 7785186, 7713412.
Προσωρινές διευθύνσεις: Ιστορικό Αρχείο Δήμου Πειραιά,
Τ.Θ.80031, 185 10 Πειραιάς, τηλ.4128481
Γ.Α.Κ., Θεάτρου 6, 105 32 Αθήνα.